

Bedenkingen bij het ontwerpbesluit 'Houden van dieren', d.d. 22-02-2010

Ingebracht op 30 maart 2010 namens het Platform Verantwoord Huisdierenbezit (PVH)

Geachte heer/mevrouw,

Onderstaand treft u een aantal bedenkingen en overwegingen aan die worden ingebracht namens de bij het Platform Verantwoord Huisdierenbezit (PVH) aangesloten organisaties. Het spreekt voor zich dat het PVH en de aangesloten organisaties gaarne bereid zijn een en ander mondeling toe te lichten en, voor zover dat aan de orde is, de onderbouwende gegevens en documenten aan te leveren.

Namens de PVH-vertegenwoordiger, die deelnam aan de door u op 24 maart georganiseerde informatie-bijeenkomst, wil ik u nog laten weten dat die bijeenkomst als zinvol en verhelderend werd ervaren. De doelstellingen die de wetgever en de sector ten aanzien van dierenwelzijn nastreven, liggen eigenlijk nooit zover uiteen. Over de wijze waarop daar invulling aan zou moeten worden gegeven, verschillen de inzichten nog wel eens. Een periodiek gezamenlijk overleg daarover zou zeker bijdragen aan het begrip over en weer.

Dit gezegd hebbend, kom ik tot een aantal concrete punten waarvoor ik uw aandacht wil vragen:

artikel

1.2 Dierenmishandeling

a. het zich ontdoen van een dier;

- ondanks de negatieve klank van het woord 'ontdoen' is er behoefte aan een nauwkeuriger aanduiding: moet de handhaver het 'ontdoen' aantonen of moet de oorspronkelijke eigenaar het 'niet-ontdoen' aantonen?

b. c. schoppen en slaan;

- naar blijkt mag schoppen niet, een beetje slaan wél, als er maar geen letsel tot gevolg heeft; daarmee ontstaat er voor de handhaver het probleem dat hij uitsluitend in 'overduidelijke' situaties kan opgetreden.

d. het vastbinden of aanlijnen van een dier met gebruik van een voorwerp dat stroomstoten kan geven;

- waarom wordt in het kader van 'vastbinden en aanlijnen' de 'prikband' niet tevens expliciet verboden? het gaat om halsbanden, voorzien van naar binnen gekeerde (min of meer scherpe) uitsteeksels die voor het dier tot ernstige verwondingen aan de hals en de nek kunnen leiden; met name in combinatie met de zogenaamde 'wurglijn' betreft het een uiterst mishandelend hulpmiddel.

h. het onderwerpen van een dier aan gevaar van verdrinking;

- voor zover er sprake is van duidelijke opzet tot verdrinking (willens en wetens onderwerpen aan) is het punt helder, de vraag is wat dit betekent voor het houden van dieren in een omgeving met verdrinkingsrisico's (sloten, poelen), met name nadat er al eerder dieren door verdrinking om het leven kwamen.

1. Onze Minister wijst diersoorten en diercategorieën aan als diersoorten en diercategorieën, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, van de wet:

algemeen Uit de toelichting op dit ontwerpbesluit wordt niet duidelijk hoe, bij het alsnog toepassen van de systematiek van 'positieflijsten', voldaan is aan de randvoorwaarden die geformuleerd zijn in het '**Andibel-Arrest**' van 19 juni 2008; met name verschaft de toelichting geen inzicht in de aard en omvang van de (negatieve) gevolgen van deze systematiek voor het intercommunautaire handelsverkeer; evenmin wordt duidelijk welke mogelijkheden er zijn onderzocht, om op andere wijze hetzelfde doel te bereiken.

a. indien gebleken is dat het houden van dieren van die diersoort in normale omstandigheden en zonder bijzondere kennis en vaardigheden mogelijk is;

- nadat een diersoort niet op de positieflijst is vermeld, komt onmiddellijk de vraag: waaruit is dat dan 'gebleken'? is dat gebleken uit grondig wetenschappelijk onderzoek? of is dat de conclusie uit één of enkele gevallen waarin verbaliserend of anderszins corrigerend moest worden opgetreden? komt dat 'blijken' voort uit de mening van sommigen? of heeft de minister een representatief praktijkonderzoek laten verrichten bij houders van de betreffende soort?

- met de hier gekozen formulering, indien er geen uiterst zorgvuldige beslissingsprocedure aan wordt verbonden, komen de houders van gezelschapsdieren in een positie van grote rechtsonzekerheid; wie bepaalt op enig moment wat 'normale omstandigheden' zijn? en waar wordt het punt bereikt dat de kennis en de vaardigheden (die voor het houden van letterlijk elke diersoort nodig zijn) 'bijzonder' zijn?

b. indien die diersoort of diercategorie is aangewezen op grond van artikel 2.3, tweede lid, van de wet;

- de hier bedoelde soorten zijn opgenomen in de '**Bijlage als bedoeld in artikel 2.1 van het besluit**'; in die bijlage ontbreken soorten die als hobbydier worden gehouden en waarvan de aantals-overschotten en/of producten voor menselijke of dierlijke consumptie worden bestemd.

3. beoordelingscriteria voor de onder 1.a. toegelaten soorten;

- de aandachtspunten zoals opgenomen in de lijst zijn stuk voor stuk essentieel; de mate waarin daaraan wordt (kan worden) voldaan, kan slechts worden beoordeeld in relatie tot de feitelijk door de houder aangeboden of aan te bieden leefomstandigheden

- het niet op de positieflijst plaatsen van een soort, zonder daarbij de aangeboden of de aan te bieden houderij-omstandigheden in overweging te nemen, is een juridisch aanvechtbare procedure waarvan de conclusie in nogal wat gevallen gebaseerd is op de aanname dat "ze toch niet kunnen voldoen aan de eisen die de soort stelt".

- dat betekent (zoals bijvoorbeeld ook in Duitsland het geval is) dat er per soort of per groep van soorten een helder **houderij-voorschrift** beschikbaar moet zijn als basis voor de beoordeling; slechts aan de hand van een dergelijk document zou mogelijk de conclusie kunnen worden bereikt dat 'niemand' kan voldoen aan de eisen die de soort stelt

- dat betekent ook, totdat gebleken is dat inderdaad niemand aan de eisen van een soort kan voldoen, dat in principe alle soorten op de positieflijst zouden moeten staan, met uitzondering van de soorten waarvan het houden door particulieren op grond van de overwegingen in artikel 1.3, lid 4 onwenselijk of onaanvaardbaar wordt geacht.

- bij de meest-recente concept-positieflijsten, tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA), ontbreekt de aantoonbare afweging zoals bedoeld in artikel 1.3, lid 2; het voorliggende eindresultaat volgde uit 'onderhandelingen' waarin degene wiens (subjectieve) 'meetlat' toevallig werd verkozen, bepalend was.

- voor de meeste diersoorten is er geen objectieve wetenschappelijke informatie beschikbaar en is het op de eerste plaats aan de gespecialiseerde houders en de hen adviserende vakspecialisten om gezamenlijk vast te stellen op welke wijze in voldoende mate recht wordt gedaan aan de genoemde fundamentele behoeften van de soort (opnieuw: een helder **houderij-voorschrift**).

- in het denken over het houden van dieren in dit ontwerpbesluit wordt volledig voorbij gegaan aan het belang van de houderij van bedreigde soorten voor het behoud daarvan. Voor een reeks van soorten werden de methoden voor de voeding, huisvesting en kweek (fokkerij) door particuliere liefhebbers ontwikkeld waarmee de behoudsstrategie "conservation by captive breeding" mogelijk werd. Zij legden (en leggen nog steeds) de basis voor de ook door Nederland gesteunde internationale reddingsprogramma's zoals EEP (European Endangered species Program).

- in een wereld waarin het uitsterven van soorten in een versnelling is gekomen door het verlies aan habitat, door klimaatverandering, door milieuvervuiling en door menselijke consumptie, zijn de "captive assurance colonies" dermate belangrijk geworden, dat ze voor een groot aantal soorten de enige kans op voortbestaan betekenen; regelgeving over het verbieden of toestaan van het houden van diersoorten zou daar terdege rekening mee moeten houden.

1.4 **Houden van dieren**
1.5 **Verzorgen van dieren**
1.6 **Behuizing**

- de in deze artikelen opgenomen 'algemene verplichtingen voor de houders van dieren' zijn nauwelijks toetsbaar indien er niet per soort of per groep van soorten een helder **houderij-voorschrift** voorhanden is, waarop de handhaver zijn conclusies kan baseren. Die voorschriften zijn essentieel, willen we dierenwelzijn kunnen borgen.

- behoudens in de situaties waarin het dier 'achteraf-aantoonbare' schade heeft opgelopen tengevolge van een tekortschietende huisvesting en verzorging, kan op grond van deze artikelen nauwelijks worden opgetreden; zoals ook aangegeven in de toelichting, de handhaving zal beperkt blijven tot 'de evidente gevallen'.

Artikel 2.10 van de Wet dieren [Doden van dieren]

1. Het is verboden om dieren te doden in andere dan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen.

1.9 **Toepassingsbereik**
Als diercategorieën, bedoeld in artikel 2.10, eerste lid, van de wet worden aangewezen cavia's, muizen, ratten, duiven, honden en katten.

- echter, cavia's (de soort *Cavia porcellus*), muizen (de soort *Mus musculus*), ratten (de soort *Rattus norvegicus*) en duiven (de soort *Columba livia*) worden genoemd in de **'Bijlage als bedoeld in artikel 2.1 van het besluit'**,

- het artikel 2.1 van het besluit geeft uitvoering aan artikel 2.3, lid 2 van de Wet dieren:

Artikel 2.3 van de Wet dieren [Gebruik van dieren]

1. Het is verboden dieren te gebruiken met het oog op de productie van producten, afkomstig van die dieren.
2. Het verbod, bedoeld in het eerste lid, is niet van toepassing op dieren behorende tot bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen diersoorten of diercategorieën.
3. ....

- voor de overige soorten die onder de definities van de begrippen 'cavia's', 'muizen', 'ratten' en 'duiven' vallen, ontstaat regelgeving die niet te handhaven is, die mogelijk zelfs schadelijk is voor dierenwelzijn omdat het denken en het gesprek over 'de meest aanvaardbare methode' stil zou kunnen vallen waarna de aandacht vooral uit zou kunnen gaan naar

methoden van 'dumpen' of 'ruimen in het geniep'

1.10 **Gevallen waarin dieren mogen worden gedood**

- de motieven tot het doden van dieren van onder artikel 1.9 genoemde soorten worden beperkt tot het directe welzijnsbelang van het dier, het directe welzijnsbelang van de mens of 'een opdracht van hogerhand';

- voor de soorten cavia (*Cavia porcellus*), muis (*Mus musculus*), rat (*Rattus norvegicus*) en duif (*Columba livia*) is deze aanwijzing strijdig met de regels die van toepassing zijn op soorten die opgenomen zijn in de '**Bijlage als bedoeld in artikel 2.1 van het besluit**'.

1.18 **Scheiden van honden, katten, konijnen en apen**

2. - de voor katten en konijnen voorgestelde minimumleeftijden waarop het jong van de moeder mag worden gescheiden, stemmen niet overeen met de leeftijden die door de vakspecialisten in de sector worden gezien als 'aanvaardbaar' (als recht-doend aan het dier);

- voor katten zou dat **minimaal 9** weken moeten zijn met het oog op de immuniteitsontwikkeling en de ontwikkeling van het soort-eigen gedrag; alle organisaties van raskattenfokkers kiezen op basis van hun ervaringsdeskundigheid om diezelfde redenen zelfs voor 13 weken.
- voor konijnen moet worden uitgegaan van een **absolute minimumleeftijd van 6** weken omdat dan pas de darmflora (en dus het spijsverteringsstelsel), tot voldoende wasdom zijn gekomen; een leeftijd van **7 à 8** weken is, omwille van het welzijn van de speenling, beter.

- diezelfde minimumleeftijd van **9 weken** bij het scheiden van de kittens van de moeder moet ook gelden voor andere katachtigen (zoals Moeraskat, Serval, Caracal, Savannah, Ocelot, Margay) die nu vaak vanaf een leeftijd van één of enkele weken handmatig worden opgefokt om ze aan particulieren te kunnen verkopen;

- in dit artikel ontbreken de papegaai-achtigen waarvan eieren in broedmachines worden uitgebroed danwel de kuikens op jonge leeftijd van de ouders worden gescheiden en handmatig worden grootgebracht om daarna een bestemming te krijgen als 'huiskamervogel'; papegaaien zijn sociale dieren met een hoge intelligentie en een hoge levensverwachting; op basis van talloze wetenschappelijke publicaties en praktijkervaringen mag worden geconcludeerd dat het vroegtijdig scheiden van de jonge papegaai van de ouders en het gemis van belangrijke inprentingfasen tijdens de ontwikkeling, ernstige, structurele gedrags- en welzijnsproblemen veroorzaakt; de gedragsproblemen kunnen zich al binnen enkele maanden ontwikkelen, ze ontstaan vooral vanaf het moment dat de vogel geslachtsrijp en seksueel actief gaat worden; vanwege de grote verschillen tussen de papegaaiensoorten, variërend van de grasparkiet tot de hyacintara, ligt het voor de hand om bij het scheiden als uitgangspunt leeftijden per groep van soorten te hanteren.

2.1 **Aanwijzing productiedieren**

Als diersoorten of diercategorieën, als bedoeld in artikel 2.3, tweede lid, van de wet worden aangewezen de soorten en categorieën die worden genoemd in de bijlage bij dit besluit.

- de in de bijlage opgesomde lijst is onvolledig, met name ontbreken er soorten die door particulieren worden gehouden die tevens de bestemming kunnen krijgen tot het leveren van producten,

- het is maar zeer de vraag of het lukt om de voor productiedoeleinden gekweekte ongewervelden toe te voegen op deze lijst en daarna volgt onmiddellijk de vraag in hoeverre dit dan bijdraagt aan dierenwelzijn.

3.1   Verbod op vastleggen of in een ren houden van een hond
3.2   Vastleggen van een hond
3.3   Houden van een hond in een ren

- in de genoemde artikelen wordt ingegaan op de eisen te stellen aan de huisvestingsomstandigheden voor **waak- en heemhonden**. Het gaat veelal om individueel gehuisveste honden met relatief weinig 'sociale' contacten.

- de opmerking die in de tekst ontbreekt, is de tegenhanger van de tekst die in de toelichting voor varkens wel wordt gegeven en voor deze soort zijn weerslag vindt in artikel 2.13 van het ontwerpbesluit:

Varkens zijn van oorsprong dieren die in groepsverband leven. Vanuit welzijnsoogpunt dienen varkens dan ook in groepen te worden houden.

Namens het Platform Verantwoord Huisdierenbezit (PVH),

Ir. Ed.J.Gubbels.